

POHĽAD NA PROBLEMATIKU HYBRIDNEJ VOJNY PO ANEXII KRYMSKÉHO POLOSTROVA¹

A VIEW ON HYBRID WARFARE AFTER THE ANNEXATION OF THE CRIMEAN PENINSULA

Vladimír ANDRASSY, Martin ONDRUŠ

HISTÓRIA ČLÁNKU

Doručený: 05.02.2024

Schválený: 14.06.2024

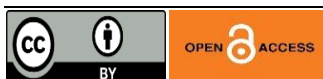
Vydaný: 30.06.2024

ABSTRACT

The term "hybrid war" first emerged in the late 20th century, and the concept is now being discussed across a number of fields, including academic, military, and political domains. A fundamental change in the understanding of the concept occurred in 2014, in the context of the annexation of the Crimean Peninsula (Crimea), when a significant number of authors, as well as institutions, began to address the issue of hybrid warfare. Currently, the issue is also characterized in the strategic documents of various states, including the Visegrad Group (hereinafter referred to as "V4"). Since its "discovery", the issue has not had a unified definition, and its constant expansion and confusion of terms deepens its ambiguity.

KEYWORDS

hybrid warfare, hybrid threats, academia, security strategy, the Visegrad Group

© 2024 by Author(s). This is an open access article under the Creative Commons Attribution International License (CC BY). <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

ÚVOD

Takmer denne sme svedkami toho, že v rôznych článkoch, vystúpeniach, publikáciách či rozhovoroch sa používajú pojmy ozbrojený konflikt alebo vojna. Často dostávajú rôzne prídavné mená, ako napríklad konvenčná, stará, nová, hybridná, asymetrická, nepravidelná, informačná či psychologická. Vojna predstavuje problematiku s mnohými dimenziami, najmä politickou, spoločenskou a psychologickou. Vojna v minulosti nebola, a ani v súčasnosti nie je v medzinárodnom práve vymedzená legálnou definíciou, obsiahnutou v univerzálnej

¹ Príspevok je podporený výstupmi riešenia projektov: Project ID: 2021-1-HU01-KA220-HED-000032179 „Interdisciplinary Education and training on Hybrid Warfare“ a Project ID: APVV-20-0334 „This is not true, but it could be: Conspiracy theories and hoaxes in the modern development of Slovakia in the European context“.

(všeobecnej) medzinárodnej dohode/zmluve. Väčšinou si predstavujeme, že vojna je založená na priamych bojových stretoch dvoch alebo viacerých krajín. Túto ideu v našich myšliach fixujú hodiny dejepisu, ktorého rozprávanie zvyčajne končí druhou svetovou vojnou, poslednou veľkou vojnou typu krajiny proti krajine. Dovtedy sa učíme o vojnách kniežat, feudálnych barónov, mestských a neskôr národných štátov, ktoré sa väčšinou lámu na rozhodujúcich bitkách, či priamych stretoch. Idea hybridnej či asymetrickej vojny (ozbrojeného konfliktu) spočíva v tom, že sa takýmto stretom aktívne vyhýba. Kdekoľvek sa pozrieme do histórie, ak jednej zo znepriatelených strán chýbala ľudská sila (vojaci), zbrane, technológie, strategická či taktická výhoda, snažila sa táto strana vyhnúť rozhodujúcemu vojenskému stretu, kde by prirodzene ťahala za kratší koniec (Varecha, 2019).

V súčasnosti koncept hybridnej vojny predstavuje populárnu problematiku vo viacerých záujmových oblastiach vrátane vojenskej a akademickej. Koncept, o ktorom sa začalo pojednávať koncom 20. storočia, nadobudol určité ucelené kontúry v roku 2007. Problematika hybridnej vojny sa v rámci medzinárodného spoločenstva dostala do širšieho povedomia a dosiahla určitú revolúciu v súvislosti s anexiou Krymu zo strany Ruskej federácie v roku 2014. Hybridnou vojnou sa začalo zaoberať nielen množstvo vojenských výskumníkov, ale aj národných a medzinárodných inštitúcií vrátane Organizácie Severoatlantickej zmluvy (ďalej len „NATO“). S rozširujúcim sa používaním uvedeného pojmu sa však aj naďalej prehľbovala nejednoznačnosť daného konceptu, preto sa začala uvedená problematika skúmať na akademickej, vojenskej, ale aj politickej pôde.

Od roku 2014 sa koncept hybridnej vojny vo veľkej miere spája s Ruskou federáciou a s „novodobým“ spôsobom vedenia bojovej činnosti. Problematika hybridnej vojny sa však čoraz viac rozširuje o množinu „nevojenských prvkov“. O koncepte hybridnej vojny bolo pojednávané už pred samotnou anexiou Krymu. Po jej uskutočnení však došlo k zmene pohľadu a dôležitosti popisovanej problematiky. V súčasnosti je pojem hybridná vojna, hybridná hrozba používaný širokou verejnosťou a objavujúci sa aj v strategických dokumentoch viacerých štátov vrátane štátov V4. Určitý problém celého konceptu však predstavuje zamieňanie pojmov, ktoré sú definične, resp. epistemologicky neustálené. Tento „fenomén“ pokračuje od ich prvej definície až po súčasnosť. Pojem hybridná vojna nie je rámcovaný ani v súčasnosti a jeho neustále rozširovanie používania len prehľbuje túto nejednoznačnosť a zamedzuje komplexnému pochopeniu súčasného spôsobu vedenia vojny resp. vojenských alebo nevojenských operácií.

1 VZOSTUP PROBLEMATIKY HYBRIDNEJ VOJNY

Prvé použitie alebo samotné poukázanie na pojem hybridná vojna sa datuje do roku 1995, kedy autor Thomas R. Mockaitis zobrazil hybridnú vojnu ako kombináciu protipovstaleckých a konvenčných operácií (Babbage, 2019). Následne použil tento pojem v roku 1998 Robert G. Walker v rámci vyhodnotenia a popisu budúceho smerovania operácií námornej pechoty ozbrojených síl Spojených štátov amerických. Walker vo svojej publikácii

charakterizoval námornú pechotu ako *hybridnú silu*, ktorá je spôsobilá vykonávať operácie konvenčného aj nekonvenčného charakteru (Walker, 1998).

Problematike hybridnej vojny sa vo svojich publikáciách podrobne venoval Frank G. Hoffman, ktorý v roku 2007 prezentoval prvý pokus o jej definíciu v znení: *„Hybridné vojny zahŕňajú celý rad rôznych spôsobov vedenia vojny vrátane konvenčných spôsobilostí, nepravidelných taktík a formácií, teroristických činov vrátane nerozlišujúceho násillia a nátlaku a kriminálnych nepokojov“* (Hoffman, 2007, s. 8). Podstatou hybridnej vojny je podľa Hoffmana rozmazávanie, resp. zahmlievanie alebo konvergencia rozličných spôsobov vedenia vojny, ako aj nejednoznačnosť jednotlivých aktérov. Regulárne ozbrojené sily a neregulárne jednotky sú vo vedení hybridnej vojny operačne integrované a takticky zlúčené, sú súčasťou tých istých síl v tom istom priestore vedenia operácie (Hoffman, 2007).

Hoffman sa problematikou hybridnej vojny zaoberal počas svojho pôsobenia v inštitúcii CETO (Center for Emerging Threats and Opportunities), ktorá sa zameriava na analýzu budúceho bezpečnostného prostredia, identifikáciu hrozieb, rozvoj a hodnotenie existujúcich koncepcií s dôrazom na vojenské námorníctvo. Upriamil sa na možnosti prípravy vojenského námorníctva Spojených štátov v spojitosti s budúcim prostredím vedenia operácií. Podľa Hoffmana budú jednotliví aktéri vnímať rôzne prostriedky ako „menu“, z ktorého si môžu flexibilne vyberať na základe stanovených cieľov a kultúry (Hoffman, 2007). Takýto prístup sa v rámci uvedeného kontextu javí ako užitočný, nakoľko podnecuje kreativitu a flexibilitu myslenia v rámci posudzovania budúceho bezpečnostného prostredia.

Prostredníctvom rôznych publikácií a brífingov sa Hoffman usiloval o šírenie tohto konceptu (Libiseller, 2023). Výsledkom bolo, že o pojme „hybridná vojna“ sa začalo diskutovať aj vo vojenských kruhoch (Johnson, 2011), následne bol koncept postupne implementovaný formou doktrín Spojených štátov, napr. Department of the Army, 2011: ADP 3–0 Unified Land Operations. Niekoľko vysokopostavených predstaviteľov ozbrojených síl si tento pojem následne osvojilo a prakticky aplikovalo (Flournoy, Brimley, 2008).

NATO v spojitosti s formuláciou budúceho bezpečnostného prostredia taktiež začalo používať pojem hybridná vojna. Počiatky jeho používania môžu byť spájané s Jamesom N. Mattisom, ktorý spolu s Hoffmanom v roku 2005 publikovali dokument s názvom *„Future Warfare: The Rise of Hybrid Wars“*. V roku 2007 sa Mattis stal Vrchným veliteľom NATO pre transformáciu, čím mohol teóriu aplikovať v praxi. Pri používaní pojmu „hybridná vojna“ NATO vychádzalo z definície od Hoffmana, ale v kontexte špecifikovalo aj útoky na hodnoty NATO, medzinárodné právo, používanie naratívov ako „typických“ prostriedkov hybridnej vojny. Koncept bol zo strany NATO rozšírený, dopracovaný, do úzadia bolo odsunuté HOFFMANOVE zameranie na integráciu na bojisku (NATO Allied Command Transformation, 2009: Multiple Futures Project: Navigating towards 2030, NATO SACEUR – NATO SACT, 2010: BI-SC Input to a New NATO Capstone Concept for the Military Contribution to Countering Hybrid Threats). Konceptu „hybridnej vojny“ sa však v rámci NATO nevenovalo dostatok

pozornosti, vojensky sa koncept presadzoval len málo (Fridman, 2018), neexistovala odborná ani vedecká diskusia (Libiseller, 2023).

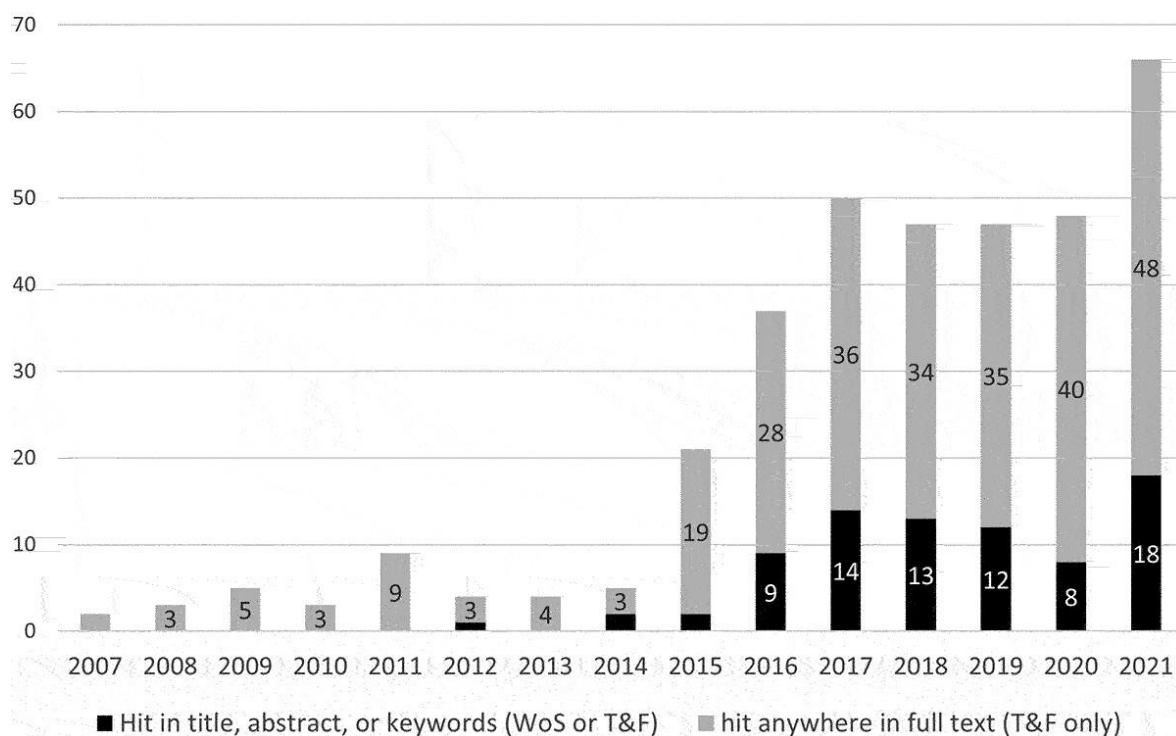
K zásadnej zmene došlo v roku 2014 po anexii Krymu zo strany Ruskej federácie. Táto skutočnosť predstavovala pre mnohých akýsi „budíček“ pre zaistenie európskej bezpečnosti (Lasconjarias, Larsen, 2015). Na samite NATO, ktorý sa konal vo Walese v roku 2014, sa na rámcovanie udalostí na Ukrajine opätovne použil koncept hybridných hrozieb a vo vyhlásení samitu sa hrozby hybridnej vojny definovali ako situácie: *„v ktorých sa široká škála zjavných, utajených, vojenských, polovojenských a civilných opatrení využíva vo vysoko integrovanej podobe“* (NATO, 2014: Wales Summit Declaration, s. 3). Napriek tomu, že uvedená definícia sa podobá vymedzeniam Hoffmana, následné publikácie NATO zobrazujú odlišné pohľady, ktoré boli determinované aktivitami Ruskej federácie na Ukrajine.

O reakcii na hybridné hrozby sa v publikácii NATO Defense College uvádza, že hybridné vojny: *„využívajú široké spektrum prostriedkov pre sprostredkovanie politického alebo ideologického odkazu z bojiska do sveta bez ohľadu na medzinárodné zákony alebo normy a bez toho, aby nevyhnutne navrhovali alternatívny model“* (Lasconjarias, Larsen, 2015, s. 3). Následne je hybridná vojna definovaná ako: *„účinná a niekedy prekvapujúca kombinácia vojenských a nevojenských, konvenčných a nepravidielných zložiek a môže zahŕňať všetky druhy nástrojov, ako sú kybernetické a informačné operácie“* (Lasconjarias, Larsen, 2015, s. 116).

Pred rokom 2014 neboli aspekty prekvapenia a nejednoznačnosti súčasťou konceptov Hoffmana ani NATO, podobne to je aj v prípade používania prostriedkov, ktoré sa aktuálne považujú za typické pre hybridnú vojnu. Hoffman v júli 2014 poukázal na to, že jeho pôvodný koncept, okrem trestných činov, absolútne zlyháva pri zachytení iných nenásilných aktivít. Hoffmanov koncept sa teda nezaobera nástrojmi hospodárskej a finančnej oblasti, podvratnými aktivitami, akými sú napr. vytváranie alebo skryté využívanie odborových zväzov alebo mimovládnych organizácií, informačnými operáciami s použitím falošných webových sídiel, alebo publikovanými v novinových článkoch (Hoffman, 2014).

Uvedené skutočnosti a potreba aktualizácie konceptu zvýšila záujem o problematiku hybridnej vojny. V oblasti strategických štúdií sa exponenciálne zvýšil počet publikácií, článkov a prezentácií o riešenom koncepte. Zo strany NATO nebol pojem hybridná vojna použitý len na rámcovanie európskej bezpečnosti, ale bol vyzdvihnutý na vrchol agendy. Obdobný efekt bol zaznamenaný aj zo strany vysokopostavených politických predstaviteľov členských štátov Európskej únie (ďalej len „EÚ“), ktorí začali označovať hrozbu hybridnej vojny v spojitosti s Ruskou federáciou.

Tieto aspekty mali za následok zvýšenie atraktivity a potreby vedeckého bádania v rámci konceptu hybridnej vojny. Sumár výsledkov vyhľadávania pojmov hybridná vojna a hybridný spôsob vedenia vojny v akademických časopisoch, ktoré sú relevantné pre strategické štúdie je znázornený na obrázku 1.

Obrázok 1 Počet článkov zaoberajúcich sa problematikou hybridnej vojny

Zdroj: Libiseller, 2023: *Hybrid warfare' as an academic fashion*

Vyhľadávanie bolo realizované v databáze Web of Science a na webovom sídle Taylor & Francis. Čierna farba na obrázku predstavuje počet článkov v časopisoch, kedy sú uvedené pojmy v ich názve, abstrakte alebo kľúčových slovách a sivá farba znázorňuje, že sú tieto pojmy v znení článku (Libiseller, 2023).

Po anexii Krymu v roku 2014 bol koncept hybridnej vojny neodmysliteľne spojený s Ruskou federáciou a na základe tejto udalosti aj rekonceptualizovaný. Rozšírenie aj zámer konceptu sa natoľko zmenil, že s Hoffmanovou verziou konceptu má spoločné len názvoslovie (Libiseller, 2023). Podľa bývalého vrchného veliteľa spojeneckých síl v Európe (SACEUR) admirála ozbrojených síl Spojených štátov amerických vo výslužbe Jamesa G. Stavridisa je: „základným cieľom hybridnej vojny nájsť priestor, ktorý je krátky na zjavnú vojenskú akciu, ktorý má však priamy a rozpoznateľný taktický, operačný a strategický dopad a stlačiť aktivity protivníka do zóny, ktorá je charakterizovaná dostatočnou nejednoznačnosťou, aby mal agresor väčšiu šancu dosiahnuť cieľ bez plnohodnotnej a otvorenej ofenzívnej aktivity“ (Stavridis, 2016, s. 95).

Preto by v súčasnom ponímaní vojny mohla byť za rozhodujúci imperatív považovaná schopnosť stanoviť dosiahnuteľný politicko-vojenský cieľ pre vojenský nástroj štátnej moci, ktorý prispeje k celkovému dosiahnutiu politických cieľov v synchronizácii s ostatnými nástrojmi štátnej moci (Hrnčiar, Kompan, 2023).

V niektorých publikáciách sa anexia Krymu a angažovanosť na východe Ukrajiny zo strany Ruskej federácie zvyčajne uvádzali spoločne, akoby išlo o jednu a tú istú udalosť. Obe tieto operácie údajne vystihovala hybridná vojna rovnako, odignorované boli nielen odlišné kontexty týchto udalostí, ale aj dynamika konfliktu. Krym bol vo svojej podstate obsadený bez odporu, zatiaľ čo v regióne Donbas prebiehali priame ozbrojené strety.

Postupne ako sa k definovaniu pojmu hybridnej vojny pridávali názory vedeckej komunity, jej koncept a aplikačná prax sa začali popisovať prostredníctvom vymenúvania používaných prostriedkov. Vytvoril sa zoznam, do ktorého sa postupne pridávali ďalšie prostriedky. Jedným z výsledkov týchto aktivít bolo aj zviditeľnenie a posilnenie potreby definovania hybridnej vojny. V Hoffmanovej publikácii z roku 2007 sa pojmy, resp. označenia hybridná vojna, hybridný spôsob vedenia vojny a hybridné hrozby používali takmer zameniteľne. V súvislosti so šírením konceptu sa tým pádom zvyšovala aj jeho nejasnosť a nejednoznačnosť (Libiseller, 2023).

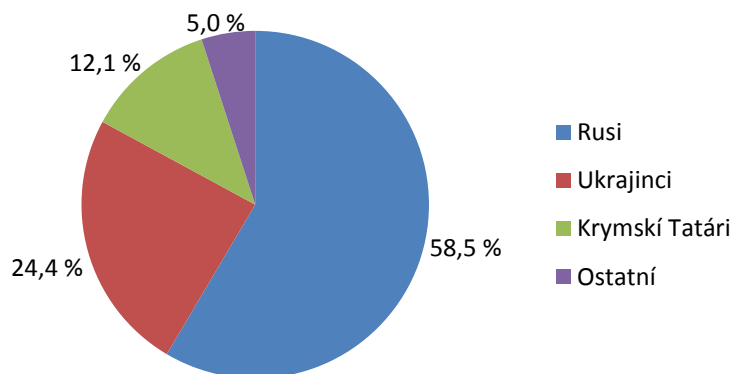
Problematika hybridnej vojny a hybridných hrozieb nezostala bez povšimnutia ani v slovenskom prostredí. Ich skúmaniu sa pred, ale hlavne po ruskej anexii Krymského polostrova venovalo (a stále venuje) viacero autorov pochádzajúcich z akademického alebo bezpečnostného prostredia. Za pozornosť stojí najmä projekt výskumu a vývoja riešiteľského kolektívu pod vedením plukovníka vo výslužbe profesora Vojtecha Jurčáka (2018), ktorý sa zaoberal identifikáciou príznakov vedenia hybridnej vojny. Tiež sa stotožnil so skutočnosťou nejednotnosti chápania pojmov, a napr. pojem hybridná hrozba sa pokúsili definovať ako: *„súhrn činností (aktivít) vojenskej i nevojenskej povahy, štátnych i neštátnych aktérov, prípadne záujmových skupín, ktoré pracujú synergicky a organizujú svoju činnosť v rovnakom čase a s rovnakým cieľom, pričom ich cieľom je destabilizácia, neutralizácia alebo degradácia referenčného objektu“* (Jurčák, 2018, s. 21).

Pozornosť si zaslúžia aj viaceré vedecké práce zaoberajúce sa otázkami hybridnej vojny a hybridných hrozieb. Spomenúť treba najmä vedecké štúdie, články či príspevky Ivančíka (2016, 2020, 2023a a 2023b), Lukáčovej (2017) alebo Zaťkovej (2021), ktoré predstavujú významný príspevok nielen k rozvoju poznania v oblasti hybridnej vojny a hybridných hrozieb, ale aj celkovo k rozvoju bezpečnostnej vedy v slovenskom prostredí.

2 STRUČNÁ HISTÓRIA KRYMSKÉHO POLOSTROVA

Krym bol od roku 1783 súčasťou Ruskej federácie, vtedajšej Ruskej ríše (1721 – 1917) až do roku 1954. Prezídium Najvyššieho sovietu Zväzu sovietskych socialistických republík prijalo 19. 02. 1954 rezolúciu (Wilson Center, 2014), ktorá povoľovala odovzdanie resp. presunutie Krymu vtedajšou Ruskou sovietskou federatívnou socialistickou republikou pre Ukrajinu, vtedajšiu Ukrajinskú sovietskú socialistickú republiku (Kramer, Why Did Russia Give Away Crimea Sixty Years Ago?).

V roku 2001 bolo na Ukrajine sčítanie obyvateľov, ktorého súčasťou bolo aj národnostné a jazykové zloženie obyvateľstva. Na základe sčítania (Graf 1) žilo na Kryme v uvedenom období 2 033 700 osôb, z toho približne 1,18 milióna bolo ruskej národnosti, čo predstavovalo 58,5 % obyvateľov a približne 492 tisíc bolo ukrajinskej národnosti, čo tvorilo 24,4 % z celkového počtu obyvateľov.

Graf 1 Národnostné zloženie obyvateľstva na Kryme v roku 2001

Zdroj: Державний комітет статистики Україн, 2001.

Obrázok 2 Percentuálny podiel obyvateľov označujúci ruštinu za svoj rodný jazyk

Zdroj: Державний комітет статистики Україн, 2001.

TAYLOR, 2014: *To understand Crimea, take a look back at its complicated history*

V porovnaní s rokom 1989 sa počet Rusov žijúcich na Kryme znížil o 7,1 %, rovnako sa znížil aj počet Ukrajincov v tejto oblasti o 2,3 %. Ruský jazyk (Obrázok 2) považovalo za rodný jazyk 77 % obyvateľov a ukrajinský jazyk 10,1 % obyvateľov Krymu (Державний комітет статистики України, 2001).

Na základe uvedeného, s prihliadnutím na definíciu hybridnej vojny plukovníka vo výslužbe profesora Jurčáka, sa dá konštatovať, že anexia Krymu patrí do špecifickej kategórie a vyplynula z „*mimoriadne priaznivých okolností, ktoré by pravdepodobne v inom scenári nefungovali*“ (Renz, 2016, s. 2).

V období rokov 2014 – 2022 Ukrajina tvrdila, že využíva asymetrické prístupy k deokupácii Krymu, ktoré v praxi predstavovali pokus vrátiť otázku Krymu do záujmu medzinárodného spoločenstva (Dzharparova, 2020). Na druhej strane sa Ruská federácia v danom období zameriavala na uznanie svojich územných nárokov voči anektovanému Krymu, pričom sa vyhýbala eskalácii, ktorá by potenciálne mohla ohroziť ich územné nároky (Forsberg, Mäkinen, 2019).

3 POJEM HYBRIDNÁ VOJNA V BEZPEČNOSTNÝCH STRATÉGIÁCH ŠTÁTOV V4

Obdobne ako v akademickej oblasti, kedy sa po roku 2014 začali vedeckí pracovníci podrobnejšie a častejšie venovať problematike hybridnej vojny, je to aj v bezpečnostných stratégiách štátov V4. Česká republika prvýkrát zadefinovala hybridnú vojnu v bezpečnostnej stratégii z roku 2015.

Hybridná vojna je v dokumente charakterizovaná medzi bezpečnostnými hrozbami, ktoré oslabujú mechanizmy kooperatívnej bezpečnosti a politické a medzinárodné právne záväzky v oblasti bezpečnosti. V dokumente sú „*metódy hybridnej vojny*“ definované ako: „*kombinácia konvenčných a nekonvenčných vojenských prostriedkov s nevojenskými nástrojmi (propaganda využívajúca tradičné a nové médiá, spravodajské dezinformačné akcie, kybernetické útoky, politický a ekonomický nátlak, vysielanie neoznačených príslušníkov ozbrojených síl)*“ (Vláda ČR, 2015, s. 11).

V prípade Poľskej republiky je hybridná vojna prvotne definovaná v bezpečnostnej stratégii z roku 2020. V dokumente je v rámci bezpečnostného prostredia charakterizovaná tak, že: „*Ruská federácia vykonáva aktivity pod prahom vojny (hybridnej povahy), ktoré predstavujú riziko vypuknutia konfliktu (vrátane neúmyselného, pôvodom z násilnej eskalácie v dôsledku incidentu, najmä vojenského) a vykonáva mnohostranné a komplexné akcie s využitím nevojenských prostriedkov (vrátane kybernetických útokov, dezinformácií) k destabilizácii štruktúr Západných štátov a spoločností s cieľom vytvoriť rozpory medzi spojencami*“ (National Security Bureau, 2020, s. 6).

Maďarsko prvýkrát popísalo hybridnú vojnu vo svojej bezpečnostnej stratégii rovnako ako Poľská republika v roku 2020. Hybridná vojna je v dokumente definovaná v rámci bezpečnostného prostredia spolu s asymetrickým spôsobom vedenia vojny a to ako: *„Asymetrický a hybridný spôsob vedenia vojny – kde vznikajúce alebo oživujúce štáty alebo neštátni aktéri využívajú širokú škálu vojenských a nevojenských prostriedkov na presadzovanie svojich záujmov, často skrytou formou – získavajú čoraz väčšiu váhu“* (Government of Hungary, 2020).

Slovenská republika definovala hybridnú vojnu v bezpečnostnej stratégii v roku 2021 v rámci hrozieb a výziev, ktorým čelí. Hybridná vojna je v rámci dokumentu definovaná ako hybridná hrozba v znení: *„Hybridné hrozby sú súčasne pôsobiace nátlakové a podvrtné aktivity zväčša pod prahom zvyčajnej reakcie, ktoré ohrozujú základné atribúty štátu alebo ich funkčnosť. Slovenská republika je čoraz viac vystavená hybridným aktivitám formou spravodajského a informačného pôsobenia, útokov na informačnú a telekomunikačnú infraštruktúru, podpory extrémistických a polovojenských hnutí a skupín, ako aj informačným pôsobením zameraným na ovplyvnenie verejnej mienky v prospech záujmov nepriateľských aktérov“* (Ministerstvo obrany SR, 2021, s. 7).

V rámci štátov V4 sa problematikou hybridnej vojny zaoberá každý z týchto štátov. Problematiku majú definovanú alebo charakterizovanú vo svojich strategických dokumentoch, konkrétne v bezpečnostných stratégiách. V rámci konceptu sú však pojmy, resp. definície na základe vyššie uvedeného rozdielne aj v prezentovaných dokumentoch. Jedným z dôvodov, prečo sa pokračuje v prehlbovaní tohto trendu nejednoznačnosti je aj to, že v súčasnosti stále absentuje definičné vymedzenie a ustálenie termínu hybridnej vojny napr. v aliančných dokumentoch.

ZÁVER

Problematike hybridnej vojny je aj v súčasnosti potrebné venovať náležitú pozornosť a to aj v rámci štátov V4. Osobitná zmena v rámci pohľadu na hybridnú vojnu nastala po anexii Krymu v roku 2014, kedy sa exponenciálne zvýšila aj miera publikovania danej problematiky. V relevantných akademických časopisoch zaoberajúcich sa strategickými štúdiami sa od tohto momentu dajú počítať odborné články o hybridnej vojne v 10-tkach ročne, pričom do roku 2014 nedosiahol tento počet ani dvojciferné číslo (Obrázok 1).

Problematika hybridných hrozieb a hybridnej vojny sa začala do popredia dostávať na prelome 20. a 21. storočia. Prvý pokus o definíciu tohto konceptu od HOFFMANA sa zameriaval na integráciu na bojisku, kde sú regulárne ozbrojené sily a neregulárne jednotky súčasťou vymedzeného priestoru operácie. V dôsledku jeho rozširovania sa však zameranie na integráciu na bojisku odsúvalo do úzadia.

Do roku 2014 sa konceptom zaoberali prednostne predstavitelia zastupujúci vojenskú oblasť. V prostredí NATO bol koncept málo presadzovaný. V súčasnosti sa

problematikou konceptu hybridnej vojny zaoberajú aj štáty V4 a majú ju určitým spôsobom charakterizovanú v strategických dokumentoch, konkrétne v bezpečnostných stratégiách. Aj v tomto prípade však uvedené dokumenty zaoberajúce sa hybridnými hrozbami a hybridnou vojnou boli vytvorené a publikované po roku 2014 a s rozličným definovaním pojmov.

Koncept hybridnej vojny sa začal spájať priamo s aktivitami Ruskej federácie. Množstvo autorov ako aj inštitúcií sa začali tejto problematike venovať vo väčšom meradle a rovnako sa snažili tento pojem aj zadefinovať. Zjednotená definícia konceptu hybridnej vojny absentuje aj v súčasnosti, rovnako pokračuje aj zamieňanie pojmov, resp. označení konceptu, čo prehlbuje jeho nejednoznačnosť a formovateľnosť. Jednotná definícia pojmu predstavuje výzvu aj pre medzinárodné organizácie ako NATO a EÚ.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- BABBAGE, R. (2019): Stealing a March: Chinese Hybrid Warfare in the Indo-Pacific; Issues and Options for Allied Defense Planners. [online]. In: Center for Strategic and Budgetary Assessments. 2019. Dostupné na internete: https://csbaonline.org/uploads/documents/Stealing_a_March_Annex_Final.pdf
- Department of the Army. (2011): ADP 3–0 Unified Land Operations. [online]. 2011. Dostupné na internete: https://www.army.mil/e2/downloads/rv7/info/references/ADP_30_ULO_Oct_2011_APD.pdf
- DZHAPAROVA, E. (2020): Crimea Platform to Keep Occupation of Crimea in Focus of Constant International Attention. [online]. In: Ministerstvo zahraničných vecí Ukrajiny. 2020. Dostupné na internete: <https://mfa.gov.ua/en/news/crimean-platform-keep-occupation-crimea-focus-constant-international-attention-emine-dzhaparova>
- FLOURNOY, M. A. – BRIMLEY, S. (2008): The Defense Inheritance: Challenges and Choices for the Next Pentagon Team. [online]. Washington Quarterly 31/4, 2008. Dostupné na internete: <https://t.ly/q8R1>, <https://doi.org/10.1162/wash.2008.31.4.59>
- FORSBERG, T. – MÄKINEN, S. (2019): Russian Discourse on Borders and Territorial Questions – Crimea as a Watershed?. In: Russian Politics, č. 4, 2019, <https://doi.org/10.1163/2451-8921-00402004>
- FRIDMAN, O. (2018): Russian ‘Hybrid Warfare’: Resurgence and Politicisation. Oxford University Press. 2018. Dostupné na internete: t.ly/wDBJ, <https://doi.org/10.1093/oso/9780190877378.001.0001>
- Government of Hungary. (2020): GOVERNMENT RESOLUTION 1163/2020 (21st April) on Hungary’s National Security Strategy. [online]. 2020. [Citované 15. 4. 2023.] Dostupné na internete: <https://honvedelem.hu/hirek/government-resolution-1163-2020-21st-april.html>
- HOFFMAN, F. G. (2007): Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars. [online]. In: Potomac Institute for Policy Studies. 2007. [Citované 18. 3. 2023.] Dostupné na internete:

- https://www.potomac institute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf
- HOFFMAN, F. G. (2014): On Not-So-New Warfare: Political Warfare Vs Hybrid Threats. [online]. In: War on the Rocks. 2014. Dostupné na internete: <https://warontherocks.com/2014/07/on-not-so-new-warfare-political-warfare-vs-hybrid-threats/>
- HRNČIAR, M. – KOMPAN, J. (2023): Factors Shaping the Employment of Military Force from the Perspective of the War in Ukraine. *Vojenské rozhledy*. 2023, 32 (1), 069-082. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (online), <https://doi.org/10.3849/2336-2995.32.2023.01.069-082>
- IVANČÍK, R. 2016. Teoretické východiská skúmania problematiky hybridnej vojny – vojny 21. storočia. In *Medzinárodné vzťahy*, 2016, roč. 14, č. 2, s. 130-156. ISSN 1339 – 2751.
- IVANČÍK, R. 2020. Analýza prístupov k definovaniu a vymedzeniu hybridnej vojny. In *Národná a medzinárodná bezpečnosť 2020 – zborník príspevkov z 11. medzinárodnej vedeckej konferencie*. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika. 2020. s. 174-184. ISBN 978-80-8040-589-2.
- IVANČÍK, R. 2023a. Aktuálne východiská skúmania problematiky hybridných hrozieb. In *Policajná teória a prax*, 2023, roč. 31, č. 3, s. 38-52. ISSN 1335-1370.
- IVANČÍK, R. 2023b. On Disinformation and Propaganda in the Context of the Spread of Hybrid Threats. In *Vojenské reflexie*, 2023, roč. 18, č. 3, s. 38-58. ISSN 1336-9202, <https://doi.org/10.52651/vr.a.2023.3.38-58>
- JOHNSON, D. E. (2011): Hard Fighting Israel in Lebanon and Gaza. [online]. In: RAND Corporation. 2011. Dostupné na internete: <https://www.rand.org/pubs/monographs/MG1085.html>
- JURČÁK, V. a kol. 2018. Identifikácia príznakov vedenia hybridnej vojny. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika, 2018. 86 s.
- KRAMER, M. Why Did Russia Give Away Crimea Sixty Years Ago?. [online]. Wilson Center. Dostupné na internete: <https://www.wilsoncenter.org/publication/why-did-russia-give-away-crimea-sixty-years-ago>
- LASCONJARIAS, G. – LARSEN, J. A. (2015): NATO's Response to Hybrid Threats. [online]. NATO Defense College, 2015. [Citované 19. 3. 2023.] Dostupné na internete: https://www.files.ethz.ch/isn/195405/fp_24.pdf
- LIBISELLER, Ch. (2023): Hybrid warfare' as an academic fashion. [online]. *Journal of Strategic Studies*. 2023. Dostupné na: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402390.2023.2177987>, <https://doi.org/10.1080/01402390.2023.2177987>
- LUKÁČOVÁ, J. 2017. Hybridné hrozby a ich vplyv na bezpečnostné prostredie – teória, vývoj a prax. In: *Vojenské reflexie*, roč. 15, č. 1, s. 163-172. ISBN 1337-8163.
- MATTIS, J. N. – HOFFMAN, F. G. (2005): Future Warfare: The Rise of Hybrid Wars. [online]. 2005. Dostupné na internete: https://www.potomac institute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf

- Ministerstvo obrany SR. (2021): Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky. [online]. 2021. [Citované 15. 4. 2023.] Dostupné na internete: https://www.mosr.sk/data/files/4263_210128-bezpecnostna-strategia-sr-2021.pdf
- National Security Bureau. (2020): National Security Strategy of the Republic of Poland. [online]. 2020. [Citované 15. 4. 2023.] Dostupné na internete: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/National_Security_Strategy_of_the_Republic_of_Poland_2020.pdf
- NATO Allied Command Transformation. (2009): Multiple Futures Project: Navigating towards 2030. [online]. 2009. Dostupné na internete: https://www.act.nato.int/images/stories/events/2009/mfp/20090503_MFP_finalrep.pdf
- NATO SACEUR – NATO SACT. (2010): BI-SC Input to a New NATO Capstone Concept for the Military Contribution to Countering Hybrid Threats. [online]. 2010. Dostupné na internete: https://www.act.nato.int/images/stories/events/2010/20100826_bi-sc_cht.pdf
- NATO. (2014): Wales Summit Declaration. [online]. 2014. [Citované 20. 3. 2023.] Dostupné na internete: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm
- RENZ, B. (2016): Russia and ‘Hybrid Warfare’. In: Contemporary Politics 22, no. 3, 2016, <https://doi.org/10.1080/13569775.2016.1201316>
- STAVRIDIS, J. (2016): VI. The United States, the North Atlantic and Maritime Hybrid Warfare. In: Whitehall Papers, č. 87/1. 2016. [Citované 25. 3. 2023.], <https://doi.org/10.1080/02681307.2016.1291023>
- TAYLOR, A. (2014): To understand Crimea, take a look back at its complicated history. [online]. In: The Washington Post. 2014. Dostupné na internete: <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2014/02/27/to-understand-crimea-take-a-look-back-at-its-complicated-history/>
- VARECHA, J. (2019): Pohľad na používanie pojmu vojna. In: Medzinárodné vzťahy 2019: Aktuálne otázky svetovej ekonomiky a politiky – zborník príspevkov z 20. medzinárodnej vedeckej konferencie. Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislave. Vydavateľstvo EKONÓM, 2019, s. 1057-1065. ISBN 978-80-225-4686-7.
- Vláda ČR. (2015): Bezpečnostní strategie České republiky. [online]. 2015. [Citované 15. 4. 2023.] Dostupné na internete: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>
- WALKER, G. R. (1998): SPEC FI: The United States Marine Corps and Special Operations. [online]. Naval Postgraduate School. 1998. Dostupné na internete: <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA359694.pdf>
- Wilson Center. (2014): Meeting of the Presidium of the Supreme Soviet of the Union of Soviet Socialist Republics. [online]. In: Wilson Centre, Digital Archive. 2014. Dostupné na internete: <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/meeting-presidium-supreme-soviet-union-soviet-socialist-republics>
- ZAŤKOVÁ, K. 2021. Konflikty v šedej zóne a hybridná vojna. In Aktuálne bezpečnostné výzvy a medzinárodné právo – zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie.

Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2021, s. 93-105. ISBN 978-80-7160-617-8.

Державний комітет статистики України. (2001): Про кількість та склад населення Автономної Республіки Крим за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року. [online]. 2001. Dostupné na internete: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/language/crimea/>

doc. Ing. Vladimír Andrassy, PhD.

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 031 01 Liptovský Mikuláš
e-mail: vladimir.andrassy@aos.sk

npor. Mgr. Martin Ondruš

externý doktorand

Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 031 01 Liptovský Mikuláš
e-mail: martin.ondrus@aos.sk